

Недоліки діючої форми фінансової звітності №1 “Баланс”

Форма і склад статей фінансової звітності вітчизняних підприємств визначає Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 7 лютого 2013 року № 73 [3].

Метою складання фінансової звітності є надання користувачам для прийняття рішень повної, правдивої та неупередженої інформації про фінансовий стан, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства.

Оновлена фінансова звітність складається з: балансу (звіту про фінансовий стан), звіту про фінансові результати (звіту про сукупний дохід), звіту про рух грошових коштів, звіту про власний капітал і приміток до фінансової звітності.

У нову форму Балансу були внесені суттєві зміни, які можна вважати позитивними. Наприклад, у попередньому балансі за статтю “Незавершене будівництво” показували вартість незавершеного будівництва, яке здійснювалося для власних потреб підприємства, а також авансові платежі для фінансування такого будівництва. Отже, в обліку такі витрати реєструють за дебетом рахунку 15 “Капітальні інвестиції”, субрахунок “Капітальне будівництво”. Разом з тим на рахунку 15 також відображають й інші незавершені капітальні вкладення: вартість придбаних, але не введених в дію необоротних активів (основних засобів, нематеріальних активів, інших необоротних матеріальних активів тощо). Враховуючи те, що більшість статей Балансу відповідають назві рахунків, призначених для обліку відповідних об’єктів, було правомірним статтю “Незавершене будівництво” перейменувати на “Незавершені капітальні інвестиції”.

Загальноприйнятим та зрозумілим є той факт, що розділи формують шляхом об’єднання окремих статей, отже, якщо у балансі є розділ, то у ньому

повинні бути виділені окремі статті (показники). Але у попередній формі балансу (як в активі так і у пасиві) були виділені окремі розділи, хоча жодної статті у них не передбачено – розділ 3 “Витрати майбутніх періодів” в активі балансу та розділ 5 “Доходи майбутніх періодів” у пасиві балансу. Правомірним стало вилучення цих розділів із структури балансу, і відображення витрат майбутніх періодів у складі оборотних активів, доходів майбутніх періодів – в складі поточних зобов’язань. Проте старі помилки залишилися у новій формі Балансу, про що свідчить наявність в активі Розділу 3 «Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття» та в пасиві Розділу 4 «Зобов’язання, пов’язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття».

І навпаки занадто узагальненою є інформація першого і другого розділу активу балансу і особливо таких його статей, як основні засоби, нематеріальні активи. У балансі відсутня інформація про вартість земельних ділянок, прав на землю, про вартість орендованих земельних ділянок, що не дозволяє об’єктивно оцінити ресурсний потенціал підприємства.

Погоджуємося із думкою Я.Д. Крупки [1, 33] про те, що необґрунтованим є об’єднання в одну групу (другий розділ активу) таких різних за ступенем ліквідності активів як запаси, незавершені контракти, поточна дебіторська заборгованість, грошові кошти тощо. Якщо грошові кошти мають абсолютну ліквідність, високоліквідною є, як правило, поточна заборгованість за відпущені товари, виконані роботи, то серед запасів можуть значитися продукція, товари, що через низьку якість, високу собівартість не знайшли споживача, або стали неліквідами. Серед незавершених контрактів можуть бути і неперспективні. Така ситуація може призвести до помилок в розрахунках показників ліквідності фірми в цілому.

Назва статті “Грошові кошти та їх еквіваленти”, якщо тлумачити її прямо, свідчить про те, що за даною статтею потрібно відображати загальну вартість коштів та їх еквівалентів, яка відповідає сумі коштів на рахунках у банках, в касі та інших коштів (грошові документи та грошові кошти в дорозі). Разом з

тим, за статтею “Грошові кошти та їх еквіваленти” відображають лише сальдо за рахунками 30 “Каса” та 31 “Рахунки в банках”, а залишок за рахунком 33 “Інші кошти” – за статтею “Інші оборотні активи”.

У цілому, аналізуючи нововведення внесені до форми Звіту про фінансовий стан, можна помітити згортання статей фінансової звітності, що зменшує її аналітичність для користувачів при прийнятті рішень. У зв’язку з чим, поступово втрачається корисність інформації, що надає фінансова звітність для користувачів, які мають доступ виключно до них, оскільки лише фінансова звітність підприємства не є комерційною таємницею, відповідно до Закону України “Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні”.

Звичайно, згортання ряду статей Звіту про фінансовий стан суттєво не впливає на показники фінансової звітності більшості підприємств, так як інформація про такі об’єкти бухгалтерського обліку у них відсутня (інформація про довгострокові біологічні активи, векселі, резерви та забезпечення тощо). Разом з тим, втрачається аналітичність інформації і щодо суттєвих її показників (залишків виробничих запасів, незавершеного виробництва, товарів, готової продукції), що унеможлиблює виконання превалюючої функції ведення бухгалтерського обліку і складання фінансової звітності – надання користувачам для прийняття рішень повної, правдивої та неупередженої інформації про фінансовий стан суб’єкта господарювання.

Умови згортання показників фінансової звітності одночасно збільшують “поле” для шахрайств, адже приховати реальну вартість активів, капіталу і зобов’язань в загальній сукупності значно легше. Це породжує одну з найбільш важливих проблем сучасного бухгалтерського обліку – фальсифікацію фінансової звітності. Викривлення показників фінансової звітності внаслідок фальсифікації створює інформаційний ризик прийняття рішень на їх основі.

Література.

- 1.Крупка Я.Д. Погресивні методи оцінки інвестиційних ресурсів / Я. Д. Крупка. – Тернопіль : Економічна думка, 2000. – 354 с.
- 2.Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності. Затверджені Наказом Міністерства України від 28.03.2013 р. №433 //Дебет-кредит. – 2013. – №14. – С. 8 – 14.

3. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 " Загальні вимоги до фінансової звітності", затверджене наказом Міністерства фінансів України від 07.02.2013 № 73 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.nibu.factor.ua>.